

JURK

Juridisk rådgivning for kvinner

Familielivet

www.jurk.no

FORORD

Denne brosjyren handler om familielivet. Med familielivet mener vi temaer som er viktige for barn og foreldre.

Brosjyren skal gi en oversikt over rettigheter og plikter i barnehagen, på skolen og i skolefritidsordningen (SFO). Den skal også gi informasjon om barneoppdragelse, hva barnevernet kan hjelpe familier med, økonomisk hjelp til familien og helsehjelp til barn.

Brosjyren er laget til et prosjekt JURK har som heter Jussambassadør-prosjektet. I Jussambassadør-prosjektet har vi frivillige kvinner fra thailandske og polske kvinneforeninger, som får opplæring i viktige temaer som de skal lære videre til sine kvinnenettverk. Brosjyren er laget for å passe sammen med et foredrag som Jussambassadørene holder. Det går fint an å lese brosjyren uten å ha hørt foredraget.

Jussambassadør-prosjektet er betalt av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Vi takker for pengene vi får for å holde kurs og lage brosjyrer.

Vi vil også takke Jussambassadørene våre – en super gjeng kvinner som gjør en veldig viktig jobb. Vi som jobber i JURK lærer også masse av å jobbe med Jussambassadørene.

Hvis du har flere spørsmål etter å ha lest brosjyren, kan du ta kontakt med JURK, eller noen av de andre hjelpeinstansene vi skriver om i denne brosjyren.

Brosjyren finnes på norsk, polsk og thailandsk.

JURK tar forbehold om regelendringer i tiden etter publisering.

Oslo, august 2021.

Veronika Wiese, fagrådgiver

JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner. Du kan finne informasjon om oss på internettsiden: www.jurk.no

Du kan også ringe oss på 22 84 29 50 eller komme til oss i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss elektronisk! Det kan du gjøre på www.jurk.no → «Send oss din sak!»

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.0 INNLEDNING	5
1.1 Brosjyrens formål	5
2.0 BARNEHAGEN	5
2.1 Om barnehagen	5
2.2 Innholdet i barnehagen	6
2.3 Rett til plass i barnehage	6
2.4 Foreldrebetaling	7
2.5 Språk i barnehagen	8
2.6 Barn og foreldre har rett til å si hva de mener	9
2.7 Barnehagen må hindre vonde opplevelser	10
2.8 Når barnehagen må melde fra til barnevernet	10
2.9 Klage på barnehagen	12
2.10 Spørsmål om barnehagen?	12
3.0 SKOLEN	13
3.1 Om skolen	13
3.2 Rett og plikt til å gå på skolen	13
3.3 Gratis skole	14
3.4 Rett til spesialundervisning	15
3.5 Opplæring for elever fra språklige minoriteter	15
3.6 Samarbeid mellom skolen og foreldre	16
3.7 Fri fra aktiviteter i skolen	17
3.8 Skolen må hindre vonde opplevelser	17
3.9 Når skolen må melde fra til barnevernet	18
3.10 Klage på skolen	19
3.11 Spørsmål om skolen?	19
4.0 SKOLEFRITIDSORDNINGEN (SFO)	20
4.1 Om skolefritidsordningen (SFO)	20
4.2 Foreldrebetaling	20
4.3 Samarbeid mellom skolen og foreldre	21
4.4 Når SFO må melde fra til barnevernet	21
4.5 Klage på SFO	22
4.6 Spørsmål om SFO?	22
5.0 BARNEOPPDRAGELSE	23
5.1 Om barneoppdragelse	23
5.2 Hjelp med barn	24
6.0 BARNEVERNET	25

6.1 Om barnevernet	25
6.2 Kontakt barnevernet	25
6.3 Hva gjør barnevernet?	26
6.4 Hjelpetiltak	27
6.5 Tvangsvedtak.....	28
6.6 Fri rettshjelp i saker om barnevernet.....	28
6.7 Klage på barnevernet	29
7.0 ØKONOMISK HJELP TIL FORELDRE.....	30
7.1 Om økonomisk hjelp til foreldre	30
7.2 Økonomisk hjelp når du venter barn	31
7.3 Barnetrygd	32
7.4 Kontantstøtte.....	33
7.5 Økonomisk hjelp når du er alene med barn.....	33
7.6 Økonomisk hjelp når en i familien er blitt syk.....	34
8.0 HELSEHJELP TIL BARN OG UNGE.....	36
8.1 Om helsehjelp til barn og unge.....	36
8.2 Helsestasjon for barn	36
8.3 Skolehelsetjenesten.....	37
8.4 Helsestasjon for ungdom	37
8.5 Når de som jobber med helsehjelp må melde fra til barnevernet	38
8.6 Vaksinasjonsprogrammet for barn	39
9.0 HVOR DU KAN FÅ HJELP	40

1.0 INNLEDNING

1.1 Brosjyrens formål

Målet med denne brosjyren er å gi en oversikt over temaer som er viktige for barn og foreldre.

Selv om vi prøver å skrive med et enkelt språk, er det nok noe som er vanskelig å forstå. Hvis det er noe du ikke forstår, kan du kontakte JURK for å få mer informasjon.

2.0 BARNEHAGEN

2.1 Om barnehagen

En barnehage er et sted barn kan være på dagtid før de begynner på skolen. Alle barn som er ett år eller mer har rett til å få plass i en barnehage. Å gå i barnehager i Norge er ikke obligatorisk. Det betyr at foreldrene kan velge om barna skal gå i barnehage. De fleste barn i Norge går tre til fire år i barnehage før skolestart ved seks år.

Lek og omsorg

I barnehagene jobber det mennesker som har utdanning for å ta vare på barna. De skal ivareta barnas behov for lek og omsorg. Omsorg er kjærlighet og tanke for andre. De som jobber i barnehagen skal også bidra til at barna utvikler seg og lærer på en god måte. På denne måten får barna et godt grunnlag for å trives på skolen.

Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole. Overgang vil si å gå fra en situasjon til noe nytt. Samarbeidet skal bidra til at

barna får en trygg og god overgang.

2.2 Innholdet i barnehagen

Barnehagen skal passe på at alle barn får oppleve glede og mestring ved å tilby forskjellige opplevelser og aktiviteter for barna. Å mestre ting vil si å klare å gjøre ting. Alle barn skal bli sett og hørt og få oppfølging ut ifra sine behov. Behov er noe barna trenger.

Mangfold

Barnehagen er et viktig sted for møter mellom mennesker med forskjellig bakgrunn. Barna og barnas foreldre kan forskjellige språk og har kunnskap om forskjellige kulturer. Barnehagen skal møte alle barn med åpenhet, varme og interesse. Barnehagen skal også fremme mangfold og lære barna at det er greit å ha ulike meninger.

For at alle barn skal kunne ha glede av språket sitt og lære å kommunisere godt med andre mennesker, skal barnehagen ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, språk og kulturelle bakgrunn. Å kommunisere betyr å dele informasjon, for eksempel ved hjelp av språk.

2.3 Rett til plass i barnehage

Barn har rett til plass i barnehage i kommunen der de bor. Det er kommunen som skal passe på at alle barn får tilbud om barnehageplass. Barnehagen kan være kommunal eller privat.

Rett til plass i barnehage

Barn som fyller ett år *før* utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har rett til å få plass i barnehage fra august. Barn som fyller ett år i september, oktober eller november det året det søkes om barnehageplass, har rett til å få plass i barnehage før

utgangen av den måneden barnet fyller ett år.

Søke om barnehage

Foreldre må søke om barnehageplass for barna sine. Det er flest ledige plasser i august når de eldste barna i barnehagen begynner på skolen. Du som forelder kan søke om barnehageplass flere ganger i året. Du kan også søke om barnehageplass i flere barnehager samtidig. Det er kommunen som bestemmer når du må søke om barnehageplass. Kommunen jobber for at du skal få tilbud i en barnehage som er så høyt prioritert på søknaden din som mulig.

Det er viktig at barn og foreldre får tid til å venne seg til barnehagen. Å venne seg til noe vil si at du litt etter litt blir trygg i en ny situasjon. Overgang fra hjem til barnehage er stor for barna. Overgang vil si fra en situasjon til noe nytt. Ofte kan barna være sammen med foreldrene i barnehagen noen timer de første dagene i barnehagen slik at overgangen går lettere.

2.4 Foreldrebetaling

Pris

Det koster penger å ha barn i barnehage, men mangel på penger skal ikke hindre noen barn i å gå i barnehagen. Derfor ser kommunen på foreldrenes økonomi når de vurderer hva foreldrene skal betale for barn i barnehagen. Barnehage er billigere for familier med lav inntekt.

Spør kommunen

Hvis du lurer på om du kan slippe å betale for å ha barn i barnehage eller om du kan betale litt mindre, kan du sende en søknad til kommunen der du bor.

For familier med lav inntekt er det også mulig å søke om gratis kjernetid. Det er 20 timers gratis kjernetid per uke for 2-, 3-, 4-, og 5- åringer, og barn med utsatt skolestart, for familier med en samlet inntekt på under 583 650

kroner.

- Makspris** Foreldre skal ikke betale mer enn maksprisen for en barnehageplass. Maksprisen er fastsatt til kroner 3 230 per måned. Maksprisen gjelder alle typer barnehager, uavhengig av om de er offentlige eller private.
- Betale mindre for søsken** Foreldre som har mer enn ett barn i barnehage i samme kommune, skal betale mindre for barna i barnehagen. Det kalles *søskenmoderasjon*. Reduksjonen for det andre barnet er minimum 30 prosent, og for det tredje barnet og oppover er det 50 prosent reduksjon.

2.5 Språk i barnehagen

- Språk** Mange barn har et annet morsmål enn norsk og lærer norsk som andrespråk i barnehagen. Morsmål er det språket som snakkes i barnas hjem. Barnehagen må støtte at barn bruker sitt morsmål og samtidig arbeide for at barna lærer norsk.
- Barna kan bruke flere språk** Når barna lærer seg morsmålet sitt bygger de opp et grunnlag for senere læring. Morsmålet kan være nødvendig for å tenke tanker og for å forstå begreper. Derfor skal de som jobber i barnehagen støtte barn som kan flere språk til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem med å få erfaringer som bygger opp deres kunnskap i norsk. Det betyr at barna kan bruke flere språk i barnehagen. Ofte har noen av de som jobber i barnehagen minoritetsspråklig bakgrunn, som betyr at de også har et annet morsmål enn norsk i Norge.

Det er viktig at barna blir forstått og får mulighet til å uttrykke seg, gjennom ord, handling og kroppsspråk.

Barn i barnehagen med minoritetsspråklig bakgrunn har ikke rett til ekstra norskopplæring etter loven.

Kommuner med mange minoritetsspråklige barn gir ofte slik opplæring likevel. På skolen derimot, har barn rett til ekstra norskopplæring. Du kan lese om rett til ekstra norskopplæring på skolen i brosjyrens kapittel 3.5.

2.6 Barn og foreldre har rett til å si hva de mener

Samarbeid mellom foreldre og barnehagen

Barna i barnehagen er forskjellige. Det er ikke alltid så lett for de som jobber i barnehagen å forstå barnas behov og vite hvordan de skal møte dem på gode måter. For at barn skal få en trygg start i barnehagen er det derfor viktig at foreldrene til barna og de som jobber i barnehagen snakker godt sammen om barnas behov. Behov er det barna trenger.

Foreldremøter

På foreldremøter skal barnas foreldre og de som jobber i barnehagen samarbeide for at barna skal ha det bra i barnehagen. Foreldrene og barnehagen kan dele informasjon, bli kjent og støtte hverandre. Foreldre med et annet morsmål enn norsk kan ha tolk om nødvendig.

Barn og foreldre har rett til å si hva de mener

Foreldrene til barna i barnehagen har rett til å si hva de mener om barnehagens innhold og oppgaver. Barnehagen skal også gi barna mulighet til å si hva de mener om det som skjer i barnehagen. Barn har rett til å si sin mening om barnehagen og i saker som gjelder dem selv.

I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal hva som er best for barnet, være et viktig hensyn.

2.7 Barnehagen må hindre vonde opplevelser

Barnehagen skal være et trygt sted for barn. Barnehagen må jobbe for at alle barn skal trives i barnehagen og passe på at barna er snille med hverandre. De som jobber i barnehagen skal hjelpe til med å løse konflikter mellom barna.

Barnehagen skal ikke godta mobbing, utestengning, diskriminering eller andre former for vonde opplevelser. Mobbing kan for eksempel være å si stygge ting eller slå og sparke. Utestengelse betyr at et barn holdes utenfor lek eller læring. Diskriminering gjør at du ikke får de samme rettighetene og mulighetene som andre.

Du må si fra når et barn ikke har det bra

Alle som jobber i barnehagen skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. De skal gripe inn når et barn i barnehagen opplever vonde ting eller har det vanskelig.

Hvis du tror eller opplever at ditt barn ikke har det bra må du si fra til barnehagens ledelse. Når barnehagen får vite at et barn ikke har det bra, enten fordi de som jobber i barnehagen oppdager det eller foreldrene til barna oppdager det, skal barnehagen undersøke saken med en gang. Barnehagen må også sette inn tiltak for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø, når det viser seg at et barn ikke har det.

2.8 Når barnehagen må melde fra til barnevernet

De som jobber i barnehagen har taushetsplikt. Det betyr at de ikke skal fortelle om det de får vite om deg og dine barn til andre. For at familier skal kunne stole på de som jobber i barnehagen, er det viktig at familiene kan kjenne seg trygge på at informasjonen de gir, ikke bringes videre.

Plikten til å melde bekymring til barnevernet går likevel foran taushetsplikten. Det vil si at barnehagen må si fra til barnevernet om de er bekymret for et barn, selv om de normalt har taushetsplikt.

**Barnehagen
må si fra
når de er
bekymret
for et barn**

Hvis barnehagen ser tegn på at barn er skadet eller kan bli skadet, har de en plikt til å melde fra til barnevernet i kommunen der barna bor. Barnehagen må for eksempel si fra til barnevernet når det er grunn til å tro at:

- Barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt. Alvorlig omsorgssvikt kan være seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap.
- Barn med livstruende eller alvorlig sykdom ikke får nødvendig behandling.
- Barn med nedsatt funksjonsevne eller som er spesielt hjelpetrengende ikke får sitt behov for behandling eller opplæring.
- Barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

De som jobber i barnehagen kan være de første som oppdager at barna ikke har det bra. De har mulighet til å se barn som trenger hjelp tidlig. Hvis barnevernet får vite om problemer i familien tidlig, kan de hjelpe på en måte som hindrer mer alvorlige problemer senere.

Barnevernet

Mindre alvorlige bekymringer for barn, krever at de som jobber i barnehagen og skolen først må innhente samtykke fra foreldrene til barna før de sender melding til barnevernet.

Når barnehagen sier til barnevernet at de er bekymret for barna, må barnevernet undersøke om barna trenger hjelp

eller beskyttelse. Du kan lese mer om barnevernet i brosjyrens kapittel 6.

2.9 Klage på barnehagen

Klage

Hvis du er misfornøyd med noe i barnehagen, kan du ta det opp med barnehagens ledelse. Det er barnehagens ledelse som er ansvarlig for tilbudet, og som skal samarbeide med alle foreldre. Hvis du ønsker å gå videre med din klage, kan du ta kontakt med barnehageansvarlig i din kommune.

2.10 Spørsmål om barnehagen?

Kontakt barnehagen

Hvis du har spørsmål om regelverket som gjelder for barnehagene i Norge, kan du ta kontakt med barnehagen der du bor eller kommunen du bor i.

Hvis du er misfornøyd med svar fra kommunen, kan du ta kontakt med Statsforvalteren. Du kan finne kontaktinformasjon til Statsforvalteren i ditt fylke på nettsiden www.statsforvalteren.no -> «kontakt oss».

Foreldreutvalget for barnehager (FUG) kan også gi råd og veiledning i spørsmål som gjelder barnehagen. Du kan finne kontaktinformasjon og informasjon om FUG på internett siden: www.foreldreutvalgene.no/fug.

3.0 SKOLEN

3.1 Om skolen

- Skolen** Skolen er et sted der barn skal få opplæring i kunnskap og holdninger for å kunne mestre livene sine, og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Det er vanlig å bruke ordet *elever* om barn og unge som får slik opplæring.
- Innholdet på skolen** Det er et mål at alle elever skal få oppleve mestring og utfordring i skolen. Å mestre ting vil si å klare å gjøre ting. Elevene skal lære å lese, skrive, regne og samarbeide. De skal også lære om naturen, samfunnet, religion og forskjellige språk. Opplæringen skal gis på et nivå som den enkelte eleven forstår. Elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, skal få egen opplæring slik at de også når målene for læring.
- Forskjell på grunnskolen og videregående skole** Det er vanlig å skille mellom opplæring i grunnskolen og opplæring på videregående skole. Grunnskolen er delt i et barnetrinn og et ungdomstrinn. Barnetrinnet er 1.-7. årstrinn og ungdomstrinnet er 8.-10. årstrinn. Elever som er ferdig med opplæring i grunnskolen, kan gå på videregående skole.

3.2 Rett og plikt til å gå på skolen

GRUNNSKOLEN

- Rett og plikt til opplæring** Barn og unge har rett og plikt til opplæring i grunnskolen. Det betyr at barn og unge *må* gå på skolen til de har fullført det tiende skoleåret. Det er kommunen der du bor som skal passe på og sikre at barn og unge får opplæring i grunnskolen. Foreldrene til barna har også et

ansvar for at barna får opplæring i grunnskolen og møter på skolen.

Det er vanlig at barnet begynner på skolen når barnet fyller 6 år. Elever i grunnskolen har rett til å gå på den skolen som er nærme der de bor eller ved den skolen i nærmiljøet som de hører til.

Leksehjelp Leksehjelp i grunnskolen:

Kommunen skal ha et tilbud om leksehjelp i grunnskolen. Tilbudet skal være gratis for elevene. Elevene skal ha rett til å delta på leksehjelptilbudet, men det skal være frivillig om de ønsker å delta. Det betyr at elevene selv kan velge om de vil ha leksehjelp.

Det er kommunen som bestemmer hvor, når og hvordan leksehjelp skal skje. Kommunen kan for eksempel bestemme at leksehjelp skal tilbys i skolefritidsordningen. Du kan lese mer om skolefritidsordningen i brosjyrens kapittel 4.

VIDEREGÅENDE SKOLE

Rett til opplæring

Ungdom som er ferdig med opplæring i grunnskolen, har etter søknad rett til tre års opplæring på videregående skole. Elever har ikke plikt til å gå på videregående skole. Det betyr at de selv kan velge om de vil gå på videregående skole.

Det er fylkeskommunen der ungdommene bor som skal passe på og sikre at de får opplæring på videregående skole hvis de ønsker det.

3.3 Gratis skole

Gratis

Elevene har rett til gratis offentlig opplæring i

grunnskolen og på videregående skole.

Kommunen kan ikke kreve at elevene eller foreldrene betaler for lærebøker, ark å skrive på, transport i skoletiden, leirskoleopphold eller turer som er en del av opplæringen.

Det kan koste penger å gå på private skoler.

3.4 Rett til spesialundervisning

Alle elever skal gis opplæring på et nivå elevene forstår. Elever med behov for mer opplæring enn andre elever, og som synes den vanlige opplæringen er vanskelig å følge, har rett til spesialundervisning.

Eleven eller foreldrene til eleven kan kreve at skolen gjør undersøkelser for å finne ut om eleven trenger spesialundervisning. Skolen skal prøve ut ting som kan gjøre det enklere for eleven å henge med på den vanlige opplæringen. I noen tilfeller er det også behov for at kommunen ser på om eleven trenger spesialundervisning. Eleven og foreldrene til eleven må godkjenne at spesialundervisning gis, hvis skolen og kommunen kommer til at eleven trenger det.

3.5 Opplæring for elever fra språklige minoriteter

Ekstra opplæring i norsk

Alle elever som ikke kan norsk eller som har liten kunnskap i norsk, skal få tilbud om ekstra opplæring i norsk. Tilbudet gjelder elever i grunnskolen eller på videregående skole med et annet morsmål enn norsk. Morsmål er det språket som snakkes i elevenes hjem.

Skolen som tilbyr den vanlige opplæringen skal vurdere

om eleven trenger ekstra opplæring i norsk. Skolen skal også skrive et brev der det står hva eleven har rett til, og hva eleven kan få av ekstra opplæring.

Opplæring på sitt morsmål

Elever som har rett til ekstra opplæring i norsk, kan også ha rett til opplæring på sitt morsmål og/eller tospråklig opplæring i fag. Tospråklig opplæring i fag betyr at eleven har opplæring i fag på norsk og på elevens morsmål. Eleven lærer begreper på sitt morsmål før eleven lærer om temaet på norsk. Opplæringen skal gjøre eleven klar for å følge vanlig opplæring i norsk og andre fag på norsk. Ingen elever har krav på opplæring i morsmål hvis de kan nok norsk til å følge den vanlige opplæringen.

Elever skal få ekstra opplæring i norsk hvis eleven trenger det. For å avgjøre om en elev har rett til ekstra opplæring i norsk, må skolen se på om eleven kan nok norsk til å følge den vanlige opplæringen. Skolen må også se på hva slags opplæring eleven trenger.

Du kan klage på det skolen tilbyr

Hvis eleven eller foreldrene til eleven er misfornøyde med hva eleven kan få av ekstra opplæring, er det mulig å klage. Du kan klage til kommunen hvis du er misfornøyd med det grunnskolen tilbyr av ekstra opplæring i norsk. Du kan klage til fylkeskommunen hvis du er misfornøyd med det videregående skole tilbyr av ekstra opplæring i norsk.

3.6 Samarbeid mellom skolen og foreldre

Skolen må ha kontakt med foreldrene gjennom foreldremøter og foreldresamtaler med elevens kontaktlærer. Foreldre skal informeres om sin rett til å samarbeide med skolen, om skolens rutiner og annet som er relevant for foreldrene. Under foreldresamtaler skal skolen fortelle foreldrene om hvordan barnet deres

arbeider i det daglige og lærerens vurdering av elevens kunnskap i fagene. I tillegg skal kontaktlæreren snakke med foreldrene om utviklingen til eleven.

3.7 Fri fra aktiviteter i skolen

Skriftlig melding

Skolen skal vise respekt for at elevene hører til forskjellige trossamfunn. Elever skal etter skriftlig melding fra foreldrene få fri fra undervisning som foreldrene opplever at er i konflikt med sin religion.

Elever som hører til et trossamfunn utenfor den norske kirke, har etter søknad rett til å være borte fra skolen de dagene trossamfunnet deres har helgedag. For at barna skal ha rett til slik permisjon er det et vilkår for retten at foreldrene sørger for nødvendig undervisning i permisjonstiden, slik at elevene kan følge med opplæringen på skolen når permisjonstiden er over.

3.8 Skolen må hindre vonde opplevelser

Elever skal ha det bra på skolen

Alle elever har rett til et godt og trygt skolemiljø. Skolen skal være et sted som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ikke godta krenking som mobbing, utestengelse og diskriminering. Mobbing kan for eksempel være å si stygge ting eller slå og sparke. Utestengelse betyr at et barn holdes utenfor lek eller læring. Diskriminering gjør at du ikke får de samme rettighetene og mulighetene som andre.

Hvis skolen tror at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, må skolen undersøke saken med en gang. Hvis skolen finner ut at eleven ikke har det trygt og godt, må skolen hjelpe eleven og passe på at eleven får det bedre.

Hvis en elev ikke har det trygt og godt på skolen, kan

eleven eller foreldrene melde saken til Statsforvalteren etter at saken er tatt opp med rektor på skolen. Statsforvalteren skal vurdere om skolen har gjort nok for å passe på at eleven har det bra på skolen. Du kan finne kontaktinformasjon til Statsforvalteren i ditt fylke på nettsiden www.statsforvalteren.no -> «kontakt oss».

3.9 Når skolen må melde fra barnevernet

De som jobber på skolen har taushetsplikt. Det betyr at de ikke skal fortelle om det de får vite om deg og dine barn til andre.

Plikten til å melde bekymring til barnevernet går likevel foran taushetsplikten. Det vil si at skolen må si fra til barnevernet om de er bekymret for en elev, selv om de normalt har taushetsplikt.

Skolen må si fra når de er bekymret for et barn

Skolen må for eksempel si fra til barnevernet når det er grunn til å tro at:

- Barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt. Alvorlig omsorgssvikt kan være seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap.
- Barn med livstruende eller alvorlig sykdom ikke får nødvendig behandling.
- Barn med nedsatt funksjonsevne eller som er spesielt hjelpetrengende ikke får sitt behov for behandling eller opplæring.
- Barn gjør noe som er ulovlig og alvorlig, eller har problemer med rus.
- Barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

De som jobber på skolen kan være de første som oppdager at et barn ikke har det bra. De har mulighet til å se barn som trenger hjelp tidlig. Hvis barnevernet får vite om problemer i familien tidlig, kan de hjelpe på en måte som hindrer mer alvorlige problemer senere.

Barnevernet Skolen skal ikke sende melding til barnevernet fordi samarbeidet mellom skolen og foreldrene er vanskelig. Hvis skolen mener de har en grunn til å melde fra om noe til barnevernet, bør de si hvorfor de er bekymret for barnet til foreldrene først.

Når skolen sier til barnevernet at de er bekymret for et barn, må barnevernet undersøke om barnet trenger hjelp eller beskyttelse. Du kan lese mer om barnevernet i brosjyrens kapittel 6.

3.10 Klage på skolen

Klage Er du misfornøyd med noe som skolen har bestemt, kan du klage. Du kan for eksempel klage på skoleplass, karakter i et fag eller spesialundervisning.

Det er forskjellige regler for hvem som skal behandle de forskjellige klagesakene. Dette er avhengig av hva du er misfornøyd med eller uenig i. Du kan spørre skolen eller Statsforvalteren om hvem som er rett mottaker for din klage. Mottaker er stedet du kan sende klagen til.

3.11 Spørsmål om skolen?

Kontakt Har du spørsmål om regelverket som gjelder for skolen, kan du ta kontakt med skolen barnet ditt er elev ved. Hvis du ikke får svar på det du lurte på av skolen, kan du kontakte kommunen du bor i. Du kan også kontakte Statsforvalteren i ditt fylke. Du kan finne

kontaktinformasjon til Statsforvalteren i ditt fylke på nettsiden www.statsforvalteren.no -> «kontakt oss».

4.0 SKOLEFRITIDSORDNINGEN (SFO)

4.1 Om skolefritidsordningen (SFO)

Skolefritidsordningen (SFO) skal være et trygt sted for barn å være utover skoletiden, for eksempel når foreldrene til barna jobber. SFO er noe annet enn barnehage og skole. SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter. SFO skal passe på barna og gi barna omsorg.

Frivillig

SFO er et frivillig tilbud for elever på 1.-4. årstrinn i barneskolen. Det betyr at foreldrene selv kan velge om barna deres skal gå i SFO. Barn med spesielle behov har plass frem til 7. klasse. Kommunens plikt til å ha skolefritidsordning er begrenset til skoleåret. En plikt er noe kommunen må gjøre. Kommunen må derfor ikke tilby SFO i feriene.

4.2 Foreldrebetaling

Pris

Det koster penger å ha barn i SFO. Hvor mye foreldrene må betale er det opp til kommunen å bestemme. Det betyr at prisen vil kunne variere fra kommune til kommune.

SFO er billigere for familier med lav inntekt. Det er fordi familiens økonomi ikke skal være til hinder for at barn kan delta i SFO. Hvis du lurer på om du kan betale litt mindre, kan du kontakte kommunen din for å få mer informasjon.

4.3 Samarbeid mellom skolen og foreldre

SFO skal legge til rette for god dialog og samarbeid med foreldrene. SFO skal også gi foreldrene informasjon om tilbudet. SFO skal blant annet gi informasjon om hva foreldrene kan forvente av tilbudet, redusert betaling og muligheter for samarbeid.

4.4 Når SFO må melde fra til barnevernet

De som jobber i SFO har taushetsplikt. Det betyr at de ikke skal fortelle om det de får vite om deg og dine barn til andre.

Plikten til å melde bekymring til barnevernet går likevel foran taushetsplikten. Det vil si at SFO må si fra til barnevernet om de er bekymret for et barn, selv om de normalt har taushetsplikt.

SFO må si fra når du er bekymret for et barn

SFO må for eksempel si fra til barnevernet når det er grunn til å tro at:

- Barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt. Alvorlig omsorgssvikt kan være seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap.
- Barn med livstruende eller alvorlig sykdom ikke får nødvendig behandling.
- Barn med nedsatt funksjonsevne eller som er spesielt hjelpetrengende ikke får sitt behov for behandling eller opplæring.
- Barn gjør noe som er ulovlig og alvorlig, eller har problemer med rus.
- Barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

De som jobber i SFO kommer i kontakt med mange barn og har mulighet til å oppdage at et barn ikke har det bra. Når SFO sier til barnevernet at de er bekymret for at et barn ikke har det bra, må barnevernet undersøke om barnet trenger hjelp eller beskyttelse. Du kan lese mer om barnevernet i brosjyrens kapittel 6.

4.5 Klage på SFO

Klage

Hvis du er misfornøyd med forhold i SFO, kan du klage til kommunen du bor i.

4.6 Spørsmål om SFO?

Hvis du har spørsmål om SFO kan du kontakte Statsforvalteren. Statsforvalteren har en plikt til å informere foreldre som har spørsmål om SFO og organiseringen av SFO. Du kan finne kontaktinformasjon til Statsforvalteren i ditt fylke på nettsiden www.statsforvalteren.no -> «kontakt oss».

5.0 BARNEOPPDRAGELSE

5.1 Om barneoppdragelse

Rettigheter og plikter

Hvis du har barn, har du noen rettigheter og noen plikter. Foreldre har rett og plikt til å bestemme over barna sine frem til de er 18 år. Foreldre kan selv bestemme hvordan de vil oppdra barna sine.

Barn skal være med og bestemme over seg selv når de er gamle nok til å forstå og ha egne meninger. Vi kan tenke at barn både trenger voksnes beskyttelse, men samtidig kan ta egne valg ettersom de blir eldre. Jo eldre og mer selvstendig barna blir, desto flere valg og mer ansvar kan de få. Det er viktig at barna får mulighet til å gjøre sine egne erfaringer og lære av dem.

Foreldre har ansvar for at barna har det bra. Foreldre har en plikt til å forsørge barna sine og gi barna omsorgen de trenger. Det betyr at de må gi barna mat og klær og andre ting som er nødvendig for at barna skal ha et godt liv. Foreldrene må også vise kjærlighet og omtanke for barna.

Foreldre må passe på at barna har det trygt

Foreldre skal passe på at barna har det trygt. Barna skal beskyttes mot farlige ting, for eksempel ved å sette opp en grind ved trapper. Barn må heller ikke være hjemme alene hvis de ikke er store nok til å klare seg selv. For eksempel kan de ikke være hjemme alene hvis de ikke klarer å spise selv, eller de ikke kan ta ansvar hvis farlige ting skjer, som for eksempel brann.

Det er veldig alvorlig om man ikke gir barn den beskyttelsen og omsorgen de trenger. Eksempler på å ikke gi omsorg kan være at man ikke gir barna nok mat, eller ikke tar barna med til legen hvis de er syke.

Plikt til å beskytte barn mot vold

Foreldre har også en plikt til å beskytte barn mot vold. Det betyr at foreldrene ikke må utsette barna for vold. Det er ikke lov å slå eller daske barna. Det er heller ikke lov til å si stygge ting eller true med at fæle ting vil skje.

Hvis du vet at noen andre utsetter barn for vold, har du en plikt til å beskytte barna mot denne volden. Det gjelder selv om det er den andre forelder som utsetter barna for vold. Noen ganger kan det bety at du må flytte med barna fra den andre forelder, hvis det er nødvendig for å beskytte barna.

I de tilfellene der foreldrene ikke makter å ta seg av sine barn på en tilfredsstillende måte, kan også barnevernet komme inn i bildet. Du kan lese om barnevernet i brosjyrens kapittel 6.

5.2 Hjelp med barn

Du kan få råd om barneoppdragelse i barnehagen eller på skolen, eller av helsesøster og helsestasjonen. Du kan også gå på foreldrekurs på familievernkontoret der du bor. Du kan finne ditt nærmeste familievernkontor på nettsiden www.bufdir.no/familie/familievernet -> «finn ditt familievernkontor».

Dersom foreldre og barn ikke får god nok hjelp der, kan du kontakte barnevernet for hjelp eller råd.

6.0 BARNEVERNEN

6.1 Om barnevernet

Hjelp og støtte

Barnevernet er et statlig organ som skal passe på at alle barn i Norge har det bra. Barnevernet har kontor i alle kommuner.

Barnevernet har ansvar for å gi barn, ungdom og familier hjelp og støtte når det er vanskelig hjemme, eller hvis barn av andre grunner trenger hjelp. Det kan for eksempel være hvis barn har problemer på skolen, har atferdsproblemer eller hvis barn har problemer med rus.

Barnevernet skal også hjelpe deg som forelder. Du kan kontakte barnevernet hvis du trenger hjelp eller råd, eller hvis du kjenner barna som har det vanskelig.

Fagpersonene fra barnevernet kan gi deg mange gode råd og tips om hva du kan gjøre videre og om hvordan de kan hjelpe deg eller den du er bekymret for.

Gratis

Å få hjelp av barnevernet er en rettighet alle foreldre og barn har. Det er gratis å få hjelp av barnevernet.

6.2 Kontakt barnevernet

Ring

RINGE

Du kan ringe til barnevernet i kommunen der du bor. Når du ringer kan du få snakke med en person som jobber i barnevernet om det du bekymrer deg for. Da kan du få råd og tips om hva du bør gjøre videre. Du kan være anonym.

Møte

MØTE

Du kan avtale tid for en samtale med barnevernet. Hvis

du ønsker dette, kan du ringe til barnevernet i kommunen der du bor og spørre om de har ledig tid. Du kan også ta med en venn eller en annen person som støtte.

SENDE BREV

Sende brev

Du kan skrive og sende et brev til barnevernet hvor du forteller at du trenger hjelp eller er bekymret for barna.

Hvis du har behov for tolk, kan du be om dette.

6.3 Hva gjør barnevernet?

Barnevernet og jobben barnevernet gjør, skal styres etter hva som er best for barna. Målet til barnevernet er at alle barn skal ha det bra. For å få til det, kan de gjøre forskjellige ting.

Barnevernet undersøker om barna har det bra

Barnevernet har rett til å undersøke om barna har det bra. Hvis det er grunn til å tro at barna ikke har det bra, har barnevernet en plikt til å undersøke hvordan barna har det. De kan for eksempel snakke med barna alene eller snakke med andre som kjenner barna. Foreldrene kan ikke nekte barnevernet å undersøke om barna har det bra.

Når barnevernet undersøker om barna har det bra, skal de forsøke å passe på at ikke flere mennesker enn nødvendig får vite om undersøkelsen. Barnevernet skal heller ikke undersøke mer enn det som er nødvendig.

Samarbeid med barnehage og skole

Det er vanlig at barnevernet snakker med barnehagen eller skolen barna går på. Det er fordi menneskene som jobber der ser barna over tid og ofte kjenner barna og foreldrene til barna godt. De kan gi informasjon til barnevernet som kan være til hjelp når de skal finne ut hva som er til det beste for barna.

Noen ganger kan det som er til det beste for barna komme i konflikt med det foreldrene synes. Barnevernet skal først og fremst gi hjelp og støtte til foreldrene slik at de selv kan passe på at barna har det bra. Hvis denne hjelpen ikke er nok, kan det være aktuelt å plassere barna utenfor hjemmet for en kortere eller lengre periode.

6.4 Hjelpetiltak

Hvis foreldrene er enige med barnevernet, kan barnevernet hjelpe barna eller foreldrene på forskjellige måter. Dette kalles hjelpetiltak.

Hjelpetiltak kan for eksempel være at foreldrene får råd og veiledning fra barnevernet, eller at barnevernet hjelper til i hjemmet. Foreldrene kan også få penger hvis det er økonomi som gjør at barna ikke har det bra. Penger fra barnevernet kan for eksempel brukes til å betale for fritidsaktiviteter for barna.

Hjelpetiltak Andre hjelpetiltak kan være:

- Foreldregrupper
- Støttekontakt
- Økonomisk støtte til barnehageplass
- Økonomisk støtte til skolefritidsordning
- Økonomisk støtte til ferie for barna
- Avlastning i helger
- Besøkshjem

De fleste som får hjelp av barnevernet, får hjelpetiltak i hjemmet.

6.5 Tvangsvedtak

Barnevernet kan også bestemme ting uten at foreldrene er enige. Dette kalles tvangsvedtak. Det kan skje hvis foreldrene ikke vil samarbeide med barnevernet, og hvis det er så store problemer i familien at disse kan være skadelige for barna. Det mest kjente eksempelet på et tvangsvedtak er når barnevernet overtar omsorgen for barna, for en kortere eller lenger periode, uten at foreldrene er enige i dette. Det betyr at barnevernet kan bestemme at barna ikke kan bo hjemme.

Det må være gode grunner for at barnevernet skal overta omsorgen for barna. De aller fleste som får hjelp av barnevernet får hjelpen i hjemmet slik at barn og foreldre kan leve sammen. Barnevernet skal ikke bruke strengere tiltak hos en familie enn det som er nødvendig. Barnevernet skal alltid vurdere om et mildere tiltak vil bedre situasjonen til barna og foreldrene, før de eventuelt setter inn strengere tiltak. For eksempel kan ikke barnevernet bestemme at barna ikke kan bo hjemme før hjelpetiltak har blitt vurdert.

Barnevernet skal samarbeide med barna og barnas foreldre så mye som mulig. Barna skal bli lyttet til og det barna sier skal være av stor betydning for det barnevernet bestemmer.

6.6 Fri rettshjelp i saker om barnevernet

Gratis

Hvis barnevernet bestemmer noe uten at foreldrene er enige, har foreldrene rett til å få hjelp fra en advokat. Det er gratis å få hjelp fra advokat i slike situasjoner. Du finner en liste over advokater på hjemmesiden www.advokatenhjelperdeg.no.

Du kan også søke om fri rettshjelp hos Statsforvalteren. Du kan finne kontaktinformasjon til Statsforvalteren i ditt fylke på nettsiden www.statsforvalteren.no -> «kontakt oss».

JURK kan også hjelpe deg hvis du har spørsmål om fri rettshjelp.

6.7 Klage på barnevernet

Foreldre og barn over 15 år kan klage på det barnevernet har bestemt.

Du sender klagen til Statsforvalteren. Det koster ikke noe å klage eller å få klagen behandlet.

I klagen bør du skrive din kontaktinformasjon som navn, adresse og telefonnummer. Du må også skrive hvilket brev fra barnevernet det klages over, og hvilken endring du ønsker. I klagen bør du også beskrive hva du mener er feil i vedtaket, og hvorfor du mener at det er feil.

Du har som regel tre uker frist for å klage på det barnevernet har bestemt. Fristen er tidspunktet du senest kan klage.

I noen tilfeller kan Statsforvalteren behandle klagen din selv om fristen har gått ut. Det kan for eksempel være i tilfeller der du var syk eller på ferie da barnevernet bestemte noe overfor deg. Et annet eksempel er hvis det var umulig for deg å klage før fristen hadde gått ut. Du må forklare hvorfor du eventuelt klager for sent.

Veilednings- plikt

Hvis du har spørsmål om barnevernet eller om noe barnevernet gjør, kan du kontakte barnevernet. Barnevernet har veiledningsplikt, som betyr at de skal svare deg på spørsmål.

Hvis du har spørsmål om barnevernet eller om noe barnevernet gjør, og du ikke vil snakke med barnevernet, kan du snakke med et familievernkontor, en advokat eller med JURK.

7.0 ØKONOMISK HJELP TIL FORELDRE

7.1 Om økonomisk hjelp til foreldre

NAV har flere typer penger som familien kan få. I denne brosjyren kan du lese om:

Økonomisk hjelp til foreldre

- **Økonomisk hjelp når du venter barn.**
- **Barnetrygd**, det vil si penger hvis du har omsorg for barn som bor hos deg.
- **Kontantstøtte**, det vil si penger til foreldre hvis de har barn mellom 1 år og 2 år som ikke går i barnehage.
- **Økonomisk hjelp når du er alene med barn.**
- **Økonomisk hjelp når en i familien er blitt syk.**

Hvis du lurer på hvilke penger du kan få fra NAV, kan du kontakte ditt lokale NAV-kontor. Du kan også ta kontakt med NAV dersom du trenger informasjon eller hjelp til å søke om penger. NAV har veiledningsplikt.

Kontakt NAV

Du kan møte opp på ditt NAV-kontor eller ringe NAV på telefonnummer 55 55 33 33. Du kan også ta kontakt med NAV via chattetjenesten på NAV sine hjemmesider www.nav.no.

Det er NAV som bestemmer om du kan få penger eller ting. Du kan klage til NAV hvis du ikke er fornøyd med det NAV bestemmer.

7.2 Økonomisk hjelp når du venter barn

FORELDREPENGER

Foreldrepenger er penger du kan få når du er borte fra jobben for å passe på ditt nyfødte barn. Foreldrepengene skal dekke inntekten du vanligvis har.

Foreldre- penger

Hovedregelen er at du må oppfylle tre krav for å få foreldrepenger:

- For å ha rett til foreldrepenger må du ha jobbet eller fått utbetalinger av NAV i 6 av de siste 10 månedene før du starter å ta ut foreldrepenger.
- Du har tjent minst 53 200 kroner i året.
- Du bor i Norge.

ENGANGSSTØNAD

Engangsstønad er en engangssum du kan få hvis du venter barn og ikke har hatt inntekt det siste året. Du får en engangssum på 90 300 kroner for hvert barn du føder eller adopterer. Formålet med engangsstønaden er å gi støtte til de økonomiske utgiftene som er knyttet til en barnefødsel.

Engangs- stønad

Hovedregelen er at du må oppfylle to krav for å få engangsstønad:

- Du er mor til barnet (i noen tilfeller kan far eller medmor få engangsstønad).
- Du bor i Norge.

SVANGERSKAPSPENGER

Svangerskapspenge er penger du kan få hvis du ikke kan jobbe når du er gravid fordi det kan medføre risiko for barnet. Arbeidssituasjoner som kan utgjøre en risiko

for barnet kan for eksempel være arbeid med kjemiske stoffer og fysisk krevende arbeid.

- Svangerskap-spenger** Hovedregelen er at du må oppfylle tre krav for å få svangerskapspenger:
- Jobben din kan skade det ufødte barnet. Legen din eller jordmor vurderer risikoen for at det ufødte barnet kan bli skadet hvis du fortsetter å jobbe.
 - Du har tjent minst 53 200 kroner i året.
 - Du har vært i arbeid i minst fire uker i Norge.

7.3 Barnetrygd

Fast beløp Barnetrygd skal bidra til å dekke utgifter som følger med det å ha barn. Hvis du har omsorg for barn under 18 år som bor hos deg i Norge, kan du ha rett på barnetrygd.

Barnetrygd er et fast beløp per barn. Barnetrygd til barn under 6 år utgjør 1354 kroner. Barnetrygd til barn over 6 år utgjør 1054 kroner.

Barn under 18 år Barnetrygd blir utbetalt en gang per kalendermåned. Du kan få barnetrygd fra og med måneden etter at barnet er født, eller fra måneden etter at vilkårene er oppfylt hvis retten til barnetrygd oppstår på et senere tidspunkt. Vilkår er noe som må være til stede for å få penger fra NAV. Barnetrygden utbetales til og med måneden før barnet fyller 18 år.

Du trenger som hovedregel ikke å søke om barnetrygd. Hvis barnet blir født i Norge, vil mor automatisk få barnetrygd omtrent 2 måneder etter fødselen.

Barnetrygden kan utbetales til barnets far hvis foreldrene gir beskjed til NAV.

7.4 Kontantstøtte

Kontantstøtte skal bidra til at familiene får mer tid til selv å ta omsorgen for egne barn og er et alternativ til bruk av barnehage for barn. Hvis du har omsorgen for barn mellom 1 og 2 år og barna ikke går i barnehage, kan du ha rett til kontantstøtte. Hvis barna går deltid i barnehage, kan du få delvis støtte.

Fast beløp

Kontantstøtte er et fast beløp per barn og utgjør 7500 kroner. Du kan få kontantstøtte fra barna er 13 måneder til barna er 23 måneder. Du kan maksimalt få støtte i 11 måneder. Kontantstøtte blir utbetalt en gang i måneden til den som barna bor fast hos.

Du kan søke om kontantstøtte hos NAV.

7.5 Økonomisk hjelp når du er alene med barn

Du kan ha rett til penger fra NAV hvis du er alene med barn. Hvilke penger du kan ha rett til avhenger blant annet av barnets alder, sivilstanden din og bo- og arbeidssituasjonen din.

Alene med barn

Når du regnes for å være alene med barn, vil variere etter hvilken situasjon du er i. Her er noen eksempler:

- Du har vært gift og er nå separert og/eller skilt.
- Du har vært samboer, forholdet har tatt slutt og dere har flyttet fra hverandre.
- Du er ugift og alene med barn fra fødselen.
- Du er alene med barn fordi den andre forelderen er død.

Penger du kan søke om når du er alene med barn

Det finnes ulike støtteordninger du kan ha rett til. Her er noen eksempler på penger du kan søke på hos NAV når du er alene med barn:

- **Overgangsstønad**, det vil si sikring av inntekt i en tidsbegrenset periode.
- **Stønad til barnetilsyn**, en støtte til å dekke utgifter til barnepass som for eksempel barnehage, skolefritidsordning eller dagmamma.
- **Stønad til skolepenger**, en støtte til for eksempel studieavgift når du tar utdanning.
- **Tilleggsstønader**, det vil si støtte til ulike utgifter du har i forbindelse med at du tar utdanning eller er arbeidssøker. Eksempler på slike utgifter er utgiftene til barnepass, læremidler, reiseutgifter og flytteutgifter.
- **Utvidet barnetrygd**, det vil si barnetrygd for ett barn mer enn du faktisk bor sammen med.
- Du kan ha rett til **bidrag fra den andre forelderen**. Barnebidrag skal dekke nødvendige utgifter til barnet.

7.6 Økonomisk hjelp når en i familien er blitt syk

Du kan ha rett til penger fra NAV når en i familien er syk. Hvilke penger du kan ha rett til avhenger av situasjonen du og familien din er i.

Penger du kan søke om når en i familien er blitt syk

Det finnes ulike typer penger du kan ha rett til. Her er noen eksempler på penger du kan søke på hos NAV når en i familien er blitt syk:

- **Pleiepenger for sykt barn** er for deg som må være borte fra jobb fordi du skal være sammen med et

barn under 18 år som på grunn av sykdom trenger pleie og omsorg hele tiden. For eksempel kan du ha rett til pleiepenger hvis barnet ditt blir behandlet eller utredet på sykehus.

- **Omsorgspenger** er for deg som er hjemme fordi barnet ditt, eller den som passer barnet, er blitt syk. For eksempel kan du ha rett på omsorgspenger når du må være borte fra jobb fordi barnet ditt har omgangssyke eller influensa.
- **Opplæringspenger** er for deg som må være borte fra jobb for å lære hvordan du skal kunne ta deg av barnet ditt som har en funksjonshemming eller langvarig sykdom.
- **Pleiepenger for personer over 18 år** er for deg som må være borte fra jobb fordi du skal være sammen med en utviklingshemmet person over 18 år.
- **Pleiepenger i livets slutfase** er for deg som må være borte fra jobb fordi du pleier en person som er i livets slutfase.

8.0 HELSEHJELP TIL BARN OG UNGE

8.1 Om helsehjelp til barn og unge

Barn og unge skal ha et lett tilgjengelig tilbud i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. Tilbudet skal være gratis.

Drop-in

Barn, ungdom og deres foreldre kan ta kontakt uten avtale eller henvisning (drop-in). Det er bare å møte opp i vanlig åpningstid eller ringe. Du kan be om tolk hvis du har behov for det.

Skolehelsetjenesten er på skolen. For å finne nærmeste helsestasjon, gå til din kommunes nettsider for mer informasjon.

8.2 Helsestasjon for barn

Gratis

En helsestasjon er et sted der du kan få hjelp og råd fra helsesykepleier, lege og fysioterapeut. Helsestasjon for barn 0-5 år er et gratis tilbud for barn og foreldre i den kommunen du bor i.

Støtte for foreldre

Helsestasjonen ønsker å være en støtte for foreldre, gjøre dem trygg i foreldrerollen og bidra til at barn får en trygg og god oppvekst.

Retten til helsekontroller

Barnet ditt har rett til helsekontroller på helsestasjonen. Helsekontroll vil si at barnet og foreldrene møter lege, jordmor, helsesøster eller sykepleier. De sjekker at barnet har det bra, har normal utvikling og ikke har noen sykdommer. Barn får tilbud om 14 kontroller på helsestasjonen og foreldre har en plikt til å passe på at barna får sine helsekontroller.

8.3 Skolehelsetjenesten

Gratis

Skolehelsetjenesten er et gratis tilbud til alle elever på barneskolen, ungdomsskolen og videregående skole. I skolehelsetjenesten kan du få hjelp av helsesykepleier og noen ganger også skolelege, fysioterapeut og psykolog.

Skolehelsetjenesten skal bidra til god helse blant barn og ungdom.

Du trenger ikke bestille time eller ha en avtale for å snakke med helsesykepleier eller andre i skolehelsetjenesten, og det er bare å møte opp. Du trenger heller ikke å spørre foreldrene dine om lov til å prate med helsesykepleier på skolen.

Foreldre kan også be om hjelp fra skolehelsetjenesten når barn eller ungdom har helseutfordringer som kommer i veien for læring. Dette kan være spesielt aktuelt i for eksempel mobbesaker eller utfordringer i hjemmet.

8.4 Helsestasjon for ungdom

Gratis

Helsestasjon for ungdom er et gratis tilbud for ungdom mellom 12 og 20 år. På helsestasjonen for ungdom kan du få hjelp og råd fra helsesykepleier, lege, jordmor og psykolog.

Du er bare å møte opp på helsestasjonen. Du trenger ikke å ha avtale eller henvisning. Du trenger heller ikke å be om lov av foreldrene dine for å kontakte helsestasjonen. For å finne nærmeste helsestasjon for ungdom, gå til din kommunes nettsider for mer informasjon.

8.5 Når de som jobber med helsehjelp må melde fra til barnevernet

Helsestasjon, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom skal samarbeide med barnevernet. De som jobber med helsehjelp til barn og unge har taushetsplikt. Det betyr at de ikke skal fortelle om det de får vite om deg og dine barn til andre. Plikten til å melde bekymring til barnevernet går likevel foran taushetsplikten.

De som jobber med helsehjelp må si fra når de er bekymret for et barn

De som jobber med helsehjelp til barn og ungdom må melde fra til barnevernet når de er alvorlig bekymret for barn eller ungdom. Samarbeidet skal bidra til at barn og ungdommer som lever under forhold som kan være skadelig for deres helse og utvikling, får hjelp og omsorg til rett tid.

De som jobber med helsehjelp til barn og ungdom må for eksempel si fra til barnevernet når det er grunn til å tro at:

- Barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt. Alvorlig omsorgssvikt kan være seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse og tvangsekteskap.
- Barn med livstruende eller alvorlig sykdom ikke får nødvendig behandling.
- Barn med nedsatt funksjonsevne eller som er spesielt hjelpetrengende ikke får sitt behov for behandling eller opplæring.
- Barn gjør noe som er ulovlig og alvorlig, eller har problemer med rus.
- Barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

8.6 Vaksinasjonsprogrammet for barn

Tilbud om vaksiner

Alle barn og ungdommer i Norge skal få tilbud om vaksiner gjennom vaksinasjonsprogrammet for barn. Vaksinene beskytter mot tolv forskjellige sykdommer. Barn og unge får blant annet tilbud om vaksine mot meslinger, kusma og røde hunder. Sykdommene er alvorlige og farlige.

Det er helsestasjonen og skolehelsetjenesten som skal informere om og tilby vaksinene til alle barn til og med grunnskolealder. Den første vaksinen gis når barnet er seks uker gammelt og den siste vaksinen gis på 10. klassetrinn. Det er gratis å få vaksinene.

Frivillig

I Norge er all vaksinasjon frivillig. Det betyr at du selv kan bestemme om du skal vaksineres. Foreldre til barn under 16 år må samtykke før vaksine gis. Det er nok at den ene foreldrene eller andre med foreldreansvar samtykker til vaksinasjon som er en del av vaksinasjonsprogrammet for barn. For vaksinasjon utenfor programmet og annen helsehjelp til barnet, er hovedregelen at begge foreldrene eller andre med ansvar for barn under 16 år skal samtykke.

Rett til informasjon

Når barna fyller 16 år, kan barna selv bestemme om de vil vaksineres.

Du har rett til informasjon om vaksinene for å kunne ta et informert valg. Du bør for eksempel få informasjon om hva vaksinene beskytter mot, fordeler og ulemper ved vaksinasjon, vanlige bivirkninger og når lege bør kontaktes.

De aller fleste barn og unge får de vaksinene som er anbefalt i vaksinasjonsprogrammet for barn.

9.0 HVOR DU KAN FÅ HJELP

Statsforvalteren

Statsforvalteren har kontorer i alle fylker i Norge. På nettsiden www.statsforvalteren.no finner du oversikt over alle kontorene. Du kan enkelt trykke på ditt fylke. Der finner du telefonnummeret direkte til ditt statsforvalterkontor.

Familievernkontoret

Alle som opplever konflikter eller problemer i familien kan få tilbud om hjelp og støtte fra familievernet.

Du kan finne ditt nærmeste familievernkontor på nettsiden: www.bufdir.no/familie/familievernet

Advokat

Har du behov for hjelp fra en advokat, kan du finne advokater i ditt nærområde på nettsiden: www.advokatenhjelperdeg.no

NAV

Nav er et offentlig kontor som skal hjelpe deg med penger eller ting hvis du trenger det.

For å få hjelp fra NAV kan du ringe NAV på telefon 55 55 33 33. Du kan også gå innom ditt nærmeste NAV-kontor. Du finner en oversikt over NAV-kontorene på www.nav.no.

Pasient- og brukerombudet

Pasient- og brukerombudet kan gi råd, veiledning eller informasjon om helse- eller omsorgstjenester. De kan også hjelpe deg med å klage på ulike helsetjenester, hvis du trenger det.

Pasient- og brukerombudet finnes i alle fylker. Du kan

finne adresse og telefonnummer til ombudet i ditt fylke på denne internettadressen:

www.pasientogbrukerombudet.no

Foreldresupport fra Mental helse

Døgnåpen telefon- og chattetjeneste for deg som har barn under 18 år, og som trenger hjelp, veiledning eller har behov for å lufte tankene dine med noen. Ring 116 123.

Foreldreutvalget for barnehager (FUG)

Foreldreutvalget for barnehager (FUG) kan også gi råd og veiledning i spørsmål som gjelder barnehagen. Du kan finne kontaktinformasjon og informasjon om FUG på internettsiden: www.foreldreutvalgene.no/fug.

JURK

www.jurk.no

22 84 29 50
Skippergata 23, 0154 Oslo